

3.3. Класифікація заповідного фонду України

В основу класифікації заповідників покладено такі ознаки: ландшафтні, лісні, гідрологічні, палеонтологічні, геологічні тощо.

Серед пам'ятників природи розрізняють такі: комплексні, ботанічні, екологічні, гідрологічні, геологічні.

В основу організації заповідників покладено:

1. Території, найменше змінені господарською діяльністю людини.
2. Природні ландшафти, що включають цінні і рідкісні види рослин і тварин.
3. Еталони природи (поняття "еталон природи" ввів у науку В.В. Докучаєв).
4. Території, що забезпечують охорону і збереження природи, її самовідновлення, саморегуляцію, самозахист, самовдосконалення тощо.
5. Заповідується те, чому загрожує зникнення.
6. Заповідні території бажано мати в кожному природно-кліматичному регіоні України.

Станом на вересень 1994 року в основу класифікації заповідних територій покладено флористичні, ценотичні, фауністичні, геологічні, ґрунтознавчі, ландшафтні та інші екологічні ознаки і виділяються наступні категорії заповідних територій та об'єктів:

1. Біосферні заповідники.
2. Національні природні парки.
3. Державні заповідники.
4. Державні заказники.
5. Пам'ятники природи.
6. Пам'ятники садово-паркового мистецтва.
7. Заповідні урочища.
8. Заказники місцевого значення.
9. Державний регіональний ландшафтний парк (табл. 3.1).

У програмі міжнародного співробітництва "*Людина і біосфера*" важливе місце посідає утворення глобальної сітки *біосферних* заповідників як системи еталонів основних *біомів* Землі – сховищ (наче банків) усього різноманіття генетичного матеріалу планети, фонових станцій спостереження за глобальним станом оточуючого середовища і біологічними компонентами відповідних ділянок біосфери.

В основі критеріїв відбору, структури і функцій біосферних заповідників лежать принципи традиційних заповідників [табл. 3.2].

Таблиця 3.1

Природно-заповідний фонд України

Площа заповідного фонду України становить 3,66% від загальної площі республіки.

Таблиця 3.2

Заповідники і національні парки Класифікація охоронних ділянок природи за МСОП (1978)